

ЧЕТВЪРТА ЧАСТЪ.

Душевния миръ.

§ 1. Душата — тайнствена загадка.

И така, когато за повърхностното наблюдение всичко онова, което съставлява въ своята съвокупност, социалния животъ на народитѣ, изглежда да е създание отъ една страна на случайни сплитания на обстоятелства, а отъ друга — на управляващитѣ хора и кръгове, въ сжщностъ той е многовъковенъ резултатъ на духовни сили.

Защо въпреки грандиозния напредъкъ на човѣшкитѣ познания, така малко се вѣрва въ духовната мощъ? Голѣми улове иматъ изгледъ да се усмихватъ на твърденията за всесилието на психическитѣ двигатели. А все пакъ, ако се игнорира всичкия онзи свѣтъ отъ наследствени наклонности, вкусове, разбирания, чувства, предпочитания, сили и способности, както и всичко онова, което традицията, възпитанието, подражанието създаватъ, не би могло да се даде едно задоволително обяснение на социалния животъ.

И, загледаниятъ, вдълбочениятъ въ социалния животъ, въ красотитѣ и мизернитѣ му, въ възвишенията и пропаститѣ му, въ истинитѣ и заблужденията му, въ блѣсъцитѣ и мрачнитѣ му, не може да не съзре и признае влиянията на онази неизбежна, вездесеща, вѣчна